

Stichting Wooko Makandie

Jaarverslag Diitabiki Museum 2020

In 2015 heeft de Gaanman van de Ndyuka een verzoek ingediend bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (Nederland) om hem te adviseren over en te ondersteunen en begeleiden bij het behoud, beheer en zichtbaar maken van het cultureel erfgoed van de Ndyuka, in het bijzonder in Diitabiki en omgeving. In 2017 heeft de RCE, na een identificatiemissie in Suriname en Nederland, een advies uitgebracht. Hierop volgend heeft de Gaanman een beroep gedaan op de Stichting Diitabiki Museum (Suriname) en Wooko Makandie om het project daadwerkelijk uit te voeren.

Figuur 1: Verkenning 2016 in Diitabiki (©Linn Borghuis)

Figuur 2: Verhalenhuis Belvédère, bezoekersprogramma 2017 (©Joop Reijngouds)

De Gaanman heeft in 2019 de stichting Diitabiki museum opgericht, die lokaal aansturing geeft aan het project. De Gaanman en zijn kabinet geven advies en opdracht in het dorp Diitabiki voor de uitvoering. Zij zijn dus de opdrachtgever en houden toezicht op de kwaliteit van het project

In Nederland ondersteunt de stichting Wooko Makandie het project. Zij houdt contact met de stichting Diitabiki Museum en de Gaanman en zijn kabinet en organisaties in Nederland.

Middels dit verslag willen we beknopt beschrijven welke activiteiten van het *Diitabiki Museum project* gepland en uitgevoerd zijn in het afgelopen jaar en de geplande activiteiten voor 2021. De onderdelen van het project waarin we vooruitgang boeken en welke onderdelen vertraging oplopen in zowel Suriname als in Nederland worden ook beschreven.

Aandacht voor het erfgoed en de cultuur van de Marrons

Het jaar 2020 begon veelbelovend met o.a. mooie en interessante tentoonstellingen over Suriname in de Nieuwe Kerk (De Grote Suriname Tentoonstelling 5 oktober 2019 – 31 maart 2020), het Tropenmuseum (Sabi Suriname, nog tot 1 maart 2023) en het Amsterdam Museum.

Laatst genoemd museum werkt mee aan een permanente tentoonstelling in Fort Nieuw Amsterdam, in Suriname. Thomas Polimé heeft meegewerkt aan het tot stand komen van deze tentoonstellingen door o.a. advies te geven bij het ontwikkelen en ruimhartig uit zijn erfgoedcollecties bruiklenen beschikbaar te stellen.

Steungroep

Op 21 februari 2020 is onverwacht voorlopig de laatste bijeenkomst van de steungroep Diitabiki museum in Nederland geweest. Zo is als eerste een bezoek gebracht aan de “Grote Suriname tentoonstelling” in de Nieuwe Kerk in Amsterdam. Bij deze tentoonstelling was er specifieke aandacht voor de presentatie van historische pangi's, grotendeels afkomstig uit de collectie van Thomas Polimé, en op spectaculaire wijze gepresenteerd.

Vervolgens vertrok de groep naar het Amsterdam Museum. Dit op uitnodiging van Annemarie de Wildt conservator van het Amsterdam Museum en lid van de steungroep. Zij gaf een presentatie over de samenwerking tussen het Amsterdam Museum en Fort Nieuw Amsterdam in het Twinning project. Vervolgens heeft Maarten van de Bent een presentatie gehouden over de Marron beeldcollectie, zoals deze is ontsloten op de verschillende museumwebsites. Zijn onderzoek is een aanzet om de museale marroncollecties in Nederland centraal toegankelijk te maken.

Figuur 3: Bezoek steungroep aan de Grote Suriname tentoonstelling in de Nieuwe Kerk, Amsterdam 2020 (©Andrea Kieskamp)

Figuur 4: Foto 6: Bezoek Nationaal Archief, fotocollectie van dr. C. F. A. Bruyning (©Andrea Kieskamp)

Diane Vernon, een Amerikaanse antropologe die nu in Normandië woont, werd als speciale gast ontvangen. Zij heeft langer dan 40 jaar onderzoek gedaan onder de Ndyuka aan de Tapanahony en in Frans Guyana. Zij ziet dit initiatief als een belangrijk project dat een aandeel kan zijn om het Marrons erfgoed lokaal te bewaren.

Het was de bedoeling dat de volgende bijeenkomst plaats zou vinden in het Tropenmuseum, op uitnodiging van Liesbeth Ruben, een van de steungroep leden. Aldaar zou er een rondleiding gegeven worden in het kindermuseum waar de Sabi Suriname tentoonstelling wordt gehouden. Jammer genoeg brak de coronapandemie uit, waardoor geen fysieke bijeenkomsten in 2020 gehouden konden worden.

Stichting Wooko Makandie

De stichting Wooko Makandie fungeert als steunstichting in Nederland voor het Diitabiki-museumproject in Suriname. In 2020 is het bestuur van de stichting vernieuwd. Met ingang van oktober 2020 bestaat het bestuur uit Billy Apai, Jobun Polimé, Maarten v.d. Bent, Megaidi Pinas, Marijke Plender en Thomas Polimé (tijdelijk).

Figuur 5: bestuur: Jobun Polimé, Billy Apai, Megaidi Pinas, Maarten v.d. Bent, Thomas Polimé (tijdelijk) en Marijke Plender (©Jobun Polimé)

De stichting coördineert de steungroep en zal de bijeenkomsten organiseren. Om het museumproject in Diitabiki meer bekendheid en zichtbaarheid te geven werkt het bestuur aan een website. Het RCE heeft voor dit onderdeel van het project middelen beschikbaar gesteld om het uit te voeren. Het bestuur wordt hierbij projectmatig ondersteund door Andrea Kieskamp en Joraline van Engelen.

Het stichtingsbestuur werkt aan de erkenning van de pangi als immaterieel erfgoed in Nederland. De aanvraag wordt voorbereid om in 2021 ingediend te worden bij het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland. De traditie van het krijgen van pangi wordt nog levendig gehouden in Nederland door Marrons in Nederland en anderen o.a. het dragen van pangi bij speciale gelegenheden, maar ook bij initiatie van kind naar volwassen. Deze activiteiten worden bewaakt en begeleid door de Stichting Wooko Makandie en Marron organisaties in Nederland en het is ook een familie aangelegenheid.

Figuur 6: Gi pangi feest van Deveny Misiedjan, initiatie van kind naar volwassene (©Thomas Polimé, 2018)

Figuur 7: Objecten uit de collectie van de Gaanman (©Thomas Polimé, 2019)

De uitvoering van het project in 2020

In het museumproject in Diitabiki zijn ondanks de moeilijke situatie door de Coronapandemie belangrijke vorderingen gemaakt. Het team in Diitabiki is met de restauratie van de museumgebouwen begonnen. De restauratie is mede afhankelijk van de aanvoer van materialen en dat werd bemoeilijkt door de beperkingen in verband met de coronacrisis.

- De aanvoer van de nodige materialen van de kust naar Diitabiki vindt nog steeds plaats. Woensdag 13 oktober 2020 vertrok nog een boot met materialen richting Diitabiki;
- Het uitvoeren van de restauratie van twee erfgoedgebouwen vindt op dit moment plaats. De restauratie wordt door lokale ambachtslieden, waaronder kabiten Djani van het kabinet van de Gaanman, uitgevoerd.
- De voorbereiding voor het inrichten van de gebouwen vindt lokaal plaats. Het bestuur is druk bezig met het verzamelen van objecten voor de inrichting van de museumgebouwen. Waaronder kruiken, bankjes, houtsnijwerk, een steek (hoed) en insignes zijn verzameld.
- Er werd gewerkt aan een collectieplan voor het museum, waarin het beleid en het profiel van de collectie staat beschreven;

De volgende onderdelen zijn verschoven naar 2021:

- De capaciteitsopbouw. De trainingen zullen dit jaar worden gegeven. Op dit moment kunnen wij niet reizen naar Suriname vanwege corona-crisis. Hopelijk kunnen wij in de tweede helft van dit jaar, 2021 naar Suriname om
- de training te verzorgen. De planning is in juli naar Suriname te vertrekken om mee te werken aan de realisatie van geplande activiteiten.

- Aanleg van de botanische tuin en een bomenroute werden uitgesteld tot dit jaar, 2021. Een student van Prof. Tinde van Andel van Naturalis zal dit onderdeel, samen met mensen uit Diitabiki en omgeving gaan uitvoeren. De student zal worden begeleid door prof. Tinde van Andel zelf.
- De teksten (A, B en C) en foto's voor de inrichting van de twee erfgoedgebouwen worden in 2021, uitgevoerd.
Het was het een uitdaging om in Paramaribo mensen te vinden die over museale expertise beschikken en die naar Diitabiki af willen reizen, maar die waren niet te vinden in deze tijd. Men was bang om naar dat gebied te reizen vanwege het corona-crisis. Ook vanuit de overheid werd sterk afgeraden om naar de binnenlanden te reizen. Het is nu de bedoeling om samen te werken met mensen die expertise hebben op museaal gebied en naar Diitabiki willen reizen om te werken.
- Dit jaar wordt het tweede gebouw, ook een authentiek Marrongebouw, gerestaureerd. Lokale ambachtslieden voeren de restauratiewerkzaamheden uit.
- Educatie. De Stichting Stil Verleden is gevraagd door de Stichting Wooko Makandje en Stichting Diitabiki Museum in Suriname dit onderwijsproject samen met de scholen in de omgeving van Diitabiki te ontwikkelen en realiseren. Hopelijk kan een start gemaakt worden in september of oktober 2021.

Het streven is dat deze onderdelen van het project uiterlijk voor het eind van 2021 worden afgerond.

De komende maanden zullen wij jullie verder op de hoogte houden van de voortgang rondom het Museum project van Diitabiki. Bijgevoegd een aantal beelden van de restauratiewerkzaamheden rondom een aantal van de huizen.

Figuur 8: Bouwwerkzaamheden en restauratie van de marrongebouwen (©Otmar Misiedjan (Bigtoen), 2021

Financiering van het project:

Voor de financiering van het project is door een aantal organisaties een financiële bijdrage verstrekt of toegezegd. De volgende organisaties hebben een bijdrage gegeven voor de realisering van dit project:

1. Dutch Culture
2. RCE (Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed) heeft een bijdrage geleverd door inzet van deskundigen. Zij gaan een inhoudelijke bijdrage geven bij het opzetten van een website en een pangi project (Marron klederdracht) met als doel pangi op de erfgoedlijst van Nederland vermeld te krijgen.
3. Het Zeister Zendingsgenootschap (ZZG)
4. De stichting Wooko Makandje heeft zelf een bijdrage
gegeven in natura en financieel (zie hiervoor project beschrijving).
- 5 Kabinet van de Gaanman en een aantal bestuursleden van stichting Diitabikimuseum hebben een bijdrage in natura: verrichte arbeid gegeven.

Figuur 9: Transport van bouwmaterialen Diitabiki Museum (©Wensley Misiedjan, 2020)

De steungroep Nederland

In 2018 is in Nederland door het RCE en de stichting Wooko Makandje een steungroep opgezet van diverse museumexperts en belangrijke stakeholders die regelmatig bijeenkomt en het project onder de aandacht brengt van relevante instellingen. Deze organisaties geven ook advies en bieden hun expertise aan. De betrokkenheid van Marrons, o.a. Ndyuka in diaspora is zeer groot. De steungroep bestaat in Nederland uit de volgende organisaties en personen:

- 1 Stichting Wooko Makandje (Thomas Polimé, Maarten van de Bent)
- 2 RCE (Arjen Kok)
- 3 Amsterdam museum (Annemarie de Wildt)
- 4 Stil Verleden (Maria Karg, Andrea Kieskamp)
- 5 Saamaka Museum/Tjanga (Geeske Verbree)
- 6 Museum voor Wereldculturen (Liesbeth Ruben)
- 7 Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland (Saskia van Oostveen)
- 8 Naturalis Biodiversity Center in Leiden (Tinde van Andel)
- 9 Museum het Hernhutter Huis (Wijlen Hans v.d. Linde)
- 10 Linn Borghuis (Cultural Motion)
- 11 Bonno Thoden v. Velzen (wijlen)
- 12 Susan Legene (de VU)
- 13 Gundy van Dijk (Van Gogh Museum)
- 14 Lodewijk Wagenaar,
- 15 Johan Djalís,
- 16 15Maia Aboloi,
- 17 Peerke Donders Museum (Paul Spapens)
- 18 Bert Leenders
- 19 Imagine IC (Jules Rijssen)

Ter herinnering aan..

In 2020 zijn twee leden van de Steungroep overleden. Zij droegen het Diitabiki Museum een warm hart toe. We zullen hun steun en enthousiasme missen.

Hans van der Linde, was directeur van het Hernhutter Huis in Zeist, overleed op vrijdag 24 april 2020, na een lang ziekbed.

Bonno Thoden van Velzen, heeft vanaf begin 60'er van de vorige onderzoek gedaan onder de Ndyuka Marrons in Suriname, woonde op Driitabiki tijdens zijn veldwerk, was hoogleraar op de Rijksuniversiteit van Utrecht, was lid van de Stichting Wooko Makandje bij de oprichting (van de Stichting Wooko Makandje) in 1985. Hij kwam niet naar de vergadering vanwege de leeftijd, maar gaf regelmatig advies. Hij overleed op 26 mei 2020.

Figuur 10 Dit jaar wordt het tweede gebouw, ook een authentiek Marrongebouw, gerestaureerd. Lokale ambachtslieden voeren de restauratiewerkzaamheden uit (©Otmar Misiedjan (Bigtoen), 2021)